

SST

NÄMDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

Till
Regeringen
Socialdepartementet

BUDGETUNDERLAG FÖR 2012

Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund, SST, överlämnar härmed budgetunderlag för budgetåret 2012 till regeringen. Underlaget innehåller även SST:s förslag till prioriteringar och utveckling.

Utgiftsområde 17 Trossamfund

9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

9:2 Stöd till trossamfund

(Tusen kr)	Utfall	Prognos	Beräknat	Beräknat	Beräknat
År	2010	2011	2012	2013	2014
Förvaltning (9:1)	4.705	4.899	5.774	5.855	5.984
Stöd (9:2)	48.430 ¤	50.232 ¤¤	79.400	79.400	79.400

- ¤ dessutom har beslut fattats om projektbidrag vilka ännu ej utbetalats
- ¤¤ anvisat anslag kommer att reduceras med statens kostnad för kyrkoavgift och blir då i samma storleksordning som utfallet 2010.

Anslag 9:1: Prognos 2011 redovisas enligt beslut i regleringsbrev. Beräkningar för år 2012 följer intentionerna i detta budgetunderlag och för år 2013 och 2014 har beräkningar gjorts med samma procentuella påslag som i regeringens budgetproposition.

Anslag 9:2: Prognos och beräkningar för åren 2010 - 14 har gjorts i kostnadsläge 2011.

1. SAMMANFATTNING

Anslag 9:1 Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Summa: 5.774.000 kr

Anslag 9:2 Stöd till trossamfund

Organisationsbidrag	50.570.000 kr
Verksamhetsbidrag	7.830.000 kr
Projektbidrag	21.000.000 kr
Summa:	79.400.000 kr

Nämnden har prioriterat följande fyra anslag som bedöms mest angelägna att höja:

- **en uppräknig av anslaget till Nämnden för Statligt Stöd till Trossamfund med 875.000kr**
- **en allmän uppräknig av organisationsbidraget med 9.420.000 kr**
- **en uppräknig av lokalbidrag med 20.000.000 kr, samt**
- **en uppräknig av stödet till andlig vård inom sjukvården med 1.530.000 kr.**

2. BAKGRUND

Som underlag till budgetunderlaget och som bakgrund hänvisas till SST:s årsredovisning för 2010, samt uppgifter om antalet betjänade inom trossamfunden 2008 (bilaga).

3. INLEDNING

Trossamfundens roll i och betydelse för samhället har fortsatt att öka under senare år. Samtidigt har det statsbidrag som förmedlas genom SST inte höjts under 2000-talet. Med tanke på inflation, löneökningar och allmänna kostnadsökningar har det i realiteten sänkts. Detta har skett samtidigt som:

- samfunden tydligare ses som en del av civilsamhället med deras unika bidrag i integrationsprocesser genom att skapa mötesplatser, ge rum för mål- och meningsfrågor i en för många invandrare kaotisk situation, skapa bryggor mellan hemland och ens nya land.

- de samfund som i huvudsak betjänar invandrare växer genom bland annat de politiska händelser som äger rum världen över och därför behöver bygga upp eller vidareutveckla en basstruktur av gudstjänst- och församlingslokaler också utanför storstadsområdena, anställa utbildade religiösa funktionärer och bygga upp en fungerande administration.
- efterfrågan av samfundens närvaro genom den andliga vården inom sjukvården bara ökar, inte bara för patienter utan också för personal, också när det gäller katolsk, ortodox och muslimsk närvaro.
- behovet att föra en gemensam dialog, på alla plan och runt om i landet, kring värderings- och värdegrundsfrågor ökar i den berikande mångfald som Sverige mer och mer utgör.
- utmaningen för trossamfunden att bearbeta och motarbeta frågor kring våld, diskriminering och isolationism växer.

Detta sammantaget gör att SST återkommer med ett budgetunderlag som innehåller förslag på en substantiell ökning av statsbidraget.

4. ALLMÄNT

SST:s verksamhet baseras på Lag om stöd till trossamfund, SFS 1999:932 och Förordning om statsbidrag till trossamfund, SFS 1999:974 (med senare ändringar).

Regeringen framhåller i proposition 1998/99:124 "Staten och trossamfunden – stöd, medverkan inom totalförsvaret m.m." religionens positiva roll och betydelse: "Trossamfund är generellt sett samhällsnyttiga organisationer som medverkar i den ständigt pågående normbildningsprocessen och denna process är nödvändig för att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som vårt samhälle vilar på." (sid. 60).

I förordningen är 22 trossamfund och samverkansorgan som är berättigade till statsbidrag uppräknade. Samverkansorganet Islamiska samarbetsrådet (IS) representerar numera 6 organisationer och i samverkansorganet Ortodoxa och österländska kyrkors ekumeniska råd (OÖKER) ingår 15 kyrkor.

Inom de bidragsberättigade trossamfunden finns omkring 2.800 församlingar/föreningar varav ca. 800 fått bidrag.

Totalt 40 samfund har fått bidrag under 2010.

För år 2009 redovisade de trossamfund som föregående år var bidragsberättigade 754.525 betjänade personer vilket var en minskning med 7.013 personer jämfört med året innan.

De tre nordiska lutherska kyrkorna har ännu ej redovisat några statistiska uppgifter.

Verksamheten inom de bidragsberättigade trossamfunden är betydande. Enligt Sverigeräkningen 2000 – en undersökning av antalet gudstjänstbesök en helg kring sekelskiftet – gjordes under helgen drygt 256.000 gudstjänstbesök i församlingar inom de genom SST bidragsberättigade trossamfunden. Detta innebär 48 % av samtliga gudstjänstbesök. Inom Svenska kyrkan gjordes (inkl kyrkliga förrättningar)

ca 250.000 gudstjänstbesök. Källa: Det religiösa Sverige, sid. 301, redaktör Margareta Skog (Libris).

Det statliga stödet till trossamfund ska bidra till att skapa förutsättningar att bedriva religiös verksamhet (Lagen om stöd till trossamfund, SFS 1999:932, 2 §)

Enligt ovanstående undersökning bedrivs ungefär lika mycket verksamhet inom "SST-samfunden" som inom Svenska kyrkan.

Statens stöd till Svenska kyrkan utgörs främst av att staten administrerar kyrkoavgiften för Svenska kyrkan gratis, vilket av Riksskatteverket värderats till ca 115.000.000 kr. En jämförbar summa för övriga trossamfund är det stöd som förmedlas genom SST, alltså 48.167.000 kr för år 2010.

Om man utgår från ovan nämnda undersökning och att det är religiös verksamhet som skall stödjas är statens stöd till Svenska kyrkan cirka 9 kr per "veckoslutsbesök" vilket kan jämföras med cirka 4 kr för "SST-samfunden".

Enligt SST:s uppfattning bör en utjämning ske så att även "SST-samfunden" kan påräkna ett stöd i samma storleksordning som Svenska kyrkan.

5. ANSLAG 9:1 NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

5.1 Kansli

SST:s kansli är förlagt till Ekumeniska centret som sedan sommaren 2001 finns i Sundbyberg. Närheten till de olika organ som sysslar med frågor gemensamma för flera trossamfund ger stimulerande kontakter och goda förutsättningar för samordning av vissa funktioner. Detta tas också upp som något positivt i Departementsskrivelsen Ds 1999:12 om "Statens stöd till andra trossamfund än Svenska kyrkan". Totalt finns det drygt 10 organisationer i Centret.

Under innevarande år kommer Ekumeniska centret att flytta till nya lokaler vid Alvikstorg. SST:s kansli kommer att flytta med. De nya lokalerna kommer att anpassas för centrets behov och särskilda behov för de olika organisationerna kommer att påföras hyran. För SST:s del finns det t ex behov av att kanslilokalerna är avskiljbara så att det är tydligt att vi är en statlig myndighet till skillnad från övriga hyresgäster i centret. Till detta kommer behov av arkiv som uppfyller de normer vi har att följa.

För 2012 och åren därefter bedöms kostnaderna behöva räknas upp med årligen 150.000 kr.

De flesta av SST:s möbler är mellan 10 – 20 år gamla. När kansliet kommer på plats i de nya lokalerna bedömer SST att investeringsbehovet för förnyelse av kontorsinventarier inklusive datorer och skrivare kommer att uppgå till 75.000 kr årligen.

Kansliet består idag av 5 personer på sammanlagt 3,9 tjänster. För att möta de ökade behov kring att ge stöd till trossamfunden utöver statsbidraget, att som det står i senaste budgetpropositionen vara expert i allmänna religions- och trossamfundsfrågor och för att möta de ökade kraven på fördelning och uppföljning av statsbidraget behöver kansliet också förstärkas.

Behovet av förstärkning kan delas upp i tre delar:

- a. Den heltidstjänst, bitr sekreterare, som idag till stor del dels bereder statsbidragsfördelningsfrågor inklusive uppföljning och dels handhar arbetet med och kring de beredande och beslutande organen behöver förstärkas med minst 50% tjänst.
- b. Konsulenttjänsten för krisberedskapsfrågor är idag på 80%. För att möta behovet av att kontinuerligt och mer långsiktigt kunna arbeta med frågor/dialog kring frågeställningar rörande bl a värderingar, respekt och tolerans som regeringen tar upp i regeringsskrivelsen 2009/10:106 sid 34 om "Dialog om samhällets värdegrund" finns det behov av att avsätta 20-30% tjänst för detta ändamål. En möjlighet vore att konsulenttjänsten för krisberedskapsfrågor blir 100% och arbetet med värdegrundsfrågorna läggs in i den tjänsten då de till viss del tangerar varandra.
- c. Myndigheten har idag 2 assistenter på kansliet på sammanlagt 110% tjänst (85% + 25%). För att kunna möta det behov som finns redan idag av att ta fram underlag, informera, besvara förfrågningar och kunna utveckla de administrativa rutinerna när det gäller utbetalningar, arkiv o s v skulle båda tjänsterna behöva höjas med 40% till sammanlagt 150% (100% + 50%).

Sammanlagt ökar kostnaden för kansliet, gällande tjänster, med 650.000 kr.

5.2 KRISBEREDSKAP

Trossamfundens betydelse i krisberedskapen har framhållits i flera sammanhang sedan 1990-talet. Svenska kyrkan har en lång erfarenhet av samverkan med samhället på detta område.

I samband med branden i Göteborg i makedonska föreningens lokaler, tydliggjordes att det fanns stora behov av kontakter in i det mångkulturella Sverige.

I budgetproposition 2007 formulerar regeringen SST:s uppgift på krisberedskapsområdet:

"Vid kriser och katastrofer är behovet omfattande av insatser från trossamfundet, för effektiv samverkan med andra parter behöver samfundet samordna sina insatser."

Från 2008 är uppgiften att handlägga frågor om trossamfundens roll i krisberedskapssamordning inskrivet i instruktionen för SST.

2009 bildades MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap. Samtidigt lades KBM, Räddningsverket och Stiftelsen för psykologiskt försvar ned. En viktig fråga som SST arbetat med är hur trossamfundens samverkan med MSB ska utformas.

SST:s krisberedskapshandläggare har till huvuduppgift att finna arbetsmodeller för att utveckla och samordna trossamfundens lokala organisation inom krisberedskap i kommuner så att den även omfattar församlingar inom trossamfund knutna till SST:

- kontakt med samhällets beredskapsansvariga företrädesvis i kommun. En

- uppgift är att sammanföra ansvariga i kommun med trossamfunden
- kontakt med ansvariga för trossamfundens arbete med krisberedskapsfrågor
 - kontakt med lokala ekumeniska råd
 - kontakt med församlingar knutna till SST
 - kontakt med Svenska kyrkans beredskapsansvariga
 - kontakt med bl.a MSB, myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Socialstyrelsen.

Inriktningen är att hitta lokala arbetsmodeller och lyfta fram goda exempel. Det som blivit tydligt i arbetet är att nästan alla olyckor och katastrofer har religiösa och kulturella dimensioner och att det behövs kompetens på detta område för att rätt tolka och agera i allvarliga händelser. Ett exempel är demonstrationerna efter publicering av karikatyrbilderna på profeten Mohammed.

Social oro, förtroendekriser och intressekonflikter kan bli ett viktigt område för preventiv krishantering, när internationella händelser får genomslag som konflikter i Sverige. Trossamfunden kan i detta sammanhang få en viktig roll.

5.3 Utvärdering av bidragen och fortsatt arbete om samhällets grundläggande värderingar

I regleringsbrevet för 2008 har Regeringen uppdragit åt SST att göra en bedömning av hur trossamfunden uppfyller det mål och de villkor, bl.a. att trossamfunden bidrar till att upprätthålla och stärka de grundläggande värderingar som samhället vilar på, som ställs upp för statens stöd till trossamfunden. Dessutom ska SST enligt den nyligen fastställda instruktionen föra en fortlöpande dialog med samfunden om förutsättningarna för stödet. SST har 2009-01-12 redovisat uppdraget i en rapport "Uppföljning av trossamfundens användning av beviljade statsbidrag". I rapporten föreslås vissa förändringar i Förordningen om statsbidrag till trossamfund (SFS1999:974, med senare ändringar). Ärendet har ännu inte slutbehandlats hos Regeringen

SST har genomfört ett projekt kring samhällets grundläggande värderingar vilket bl. a. resulterat i publicering av en skrift i ämnet under våren 2006. Dessutom har frågorna sedan dess aktualiserats i olika sammanhang med trossamfunden. SST har bedömt att det är av stort intresse för samhället - och för trossamfunden - att dialogen mellan trossamfunden och SST kan fortsätta. Regeringen (Justitiedepartementet respektive Integrations - och Jämställdhetsdepartementet), har beviljat medel för att under 2007 och 2008 fortsätta dialogen med trossamfunden. Arbetet har skett i projektform under rubriken *Grundläggande värderingar - dina, mina, våra? Dialog om jämställdhet och barns rättigheter*, med en extern projektledare och en bred referensgrupp av personer från berörda trossamfund. Arbetet slutrapporterades till Integrations - och jämställdhetsdepartementet under februari 2009.

5.4 Sammanfattning. Nämnden för statligt stöd till trossamfund

Sammanfattningsvis föreslås anslag 9:1, Nämnden för statligt stöd till trossamfund, uppgå till 5 774 000 Kr.

6. ANSLAG 9:2 STÖD TILL TROSSAMFUND

Bidrag till trossamfund kan utgå i form av *Organisationsbidrag*, *Verksamhetsbidrag* och *Projektbidrag*.

Organisationsbidrag kan beviljas trossamfund och lokala församlingar för att de skall kunna bedriva en aktiv och långsiktigt inriktad religiös verksamhet. Centralt i verksamheten är gudstjänst, själavård, undervisning och omsorg. Den större delen av statsbidraget skall utgöras av organisationsbidrag.

Verksamhetsbidrag beviljas för sådana verksamheter som trossamfunden bedriver och som staten har ett särskilt intresse av att stödja. De två områden som nämns i förordningen om statsbidrag till trossamfund är viss teologisk utbildning och andlig vård inom sjukvården.

Projektbidrag kan beviljas som lokalbidrag, etableringsbidrag och särskilt utbildningsbidrag.

Det totala anslaget till SST för stöd till trossamfund har från år 2007 till 2011 uppgått till:

År	2007	2008	2009	2010	2011
Belopp (tusen kr)	50.232	50.232	50.232	50.232	50.232

Under 2010 har en av de kyrkor som ingår i OÖKER, Estniska Ortodoxa Kyrkan, inte rekvirerat avsatt bidrag (18.000 kr).

6.1 Organisationsbidrag

För trossamfunden och deras församlingar är det av vikt att kunna påräkna ett grundläggande stöd för finansiering av löpande kostnader vilket organisationsbidraget möjliggör. Fördelningsprinciperna för bidraget har utformats så att bidraget skall medverka till att ge en långsiktighet och stabilitet i församlingarnas verksamhet.

Fler församlingar har påpekat att församlingarnas kostnader har ökat avsevärt medan statsbidragen varit oförändrade vilket skapat svårigheter för församlingarna.

Bidragsutvecklingen för organisationsbidraget har varit följande:

År	Fördelat till trossamfund och församlingar som organisationsbidrag*	Antal betjänade	Bidrag per betjänad
2003 **	41.250.000	852.672	48:38
2004 **	40.500.000	831.508	48:71
2005 **	40.750.000	778.036	52:38
2006 **	40.500.000	770.631	52:55
2007***	40.650.000	742 919	54:72
2008 **	40.650.000	754 268	53:89
2009 **	40.650.000	753 952	53:99
2010 **	40.650.000	761 538	53:38
2011**	40.650.000	754.525	53:87

* Summan inkluderar anslag för året och medel överförda från föregående år.

** 500.000 kr har också årligen utbetalats till de nordiska kyrkorna.

*** 500.000 kr har också utbetalats till de nordiska kyrkorna samt 30.000 kr under andra halvåret 2007 till Eritreanska ortodoxa kyrkan.

Vissa trossamfund har hjälp av staten med uppbörd av kyrkoavgifter. Kostnaden för detta har reducerat statsbidragen. För att få en bättre jämförelse mellan åren har kostnadsreducering inte skett i ovanstående tabell.

SST anser att det är av största vikt att organisationsbidraget kan utvecklas positivt. Statsbidraget per betjänad var under den första delen av 1990-talet omkring 50 kr. En uppräknings för att kompensera inflationen och förstärkning av bidraget skulle innebära ett beräknat bidrag på 65 kr per betjänad. Om antalet betjänade beräknas till de senast redovisade, avrundat 755.000, vartill skall läggas de nordiska lutherska kyrkorna, blir antalet betjänade i storleksordningen 778.000. Bidragsbehovet beräknas då till 50.570.000 kr.

SST bedömer att det totala behovet av medel för organisationsbidrag är 50.570.000 kr.

6.2 Verksamhetsbidrag

6.2.1 Bidrag till teologisk utbildning vid angivna högskolor/seminarier

Verksamhetsbidrag får beviljas för teologisk utbildning vid de sex i förordningen uppräknade teologiska högskolorna/seminarierna.

Den utbildning vid de teologiska högskolorna som finansieras genom andra former av statligt stöd har ej legat till grund för bidraget från SST.

Metodistkyrkans Nordiska Teologiska Seminarium har från och med mitten av 2008 sin verksamhet inom ramen för Teologiska Högskolan, Stockholm. Den statsbidragsberättigade verksamheten på seminariet upphör därmed successivt och nya studenter kommer att räknas in i Teologiska Högskolans elevunderlag.

För 2011 har nämnden fördelat 1.200.000 kr till de teologiska högskolorna/seminarierna.

Statsbidraget till de teologiska seminarierna är uppdelat i en fast och en rörlig del. Den rörliga delen beräknas med utgångspunkt från antalet helårsstudenter. Antalet redovisade studenter på kurser som stöds av SST är läsåret 2009/2010 totalt 110 (året dessförinnan 117).

Bidraget uppgår i genomsnitt till 10.900 kr. per student och år. Det stöd staten lämnar via utbildningsdepartementet till de teologiska högskolorna ligger i storleksordningen över 35.000 kr. (beräkningsgrunderna är inte helt jämförbara). Denna nivå vore rimlig även för SST-bidraget.

Av prioriteringsskäl bedömer SST ändå att bidragsnivån i nuläget ej bör förändras och beräknar ett oförändrat bidrag på 1.200.000 kr för år 2012.

6.2.2 Bidrag till andlig vård inom sjukvården

Verksamhetsbidraget till andlig vård inom sjukvården går till den del av den ekumeniska sjukhuskyrkan som relaterar till de bidragsberättigade trossamfunden och administreras av Sveriges Frikyrkosamråd (FSR). Bidrag utgår även för utbildning av personal och för samordningen av verksamheten. En viss del av verksamhetsbidraget riktar sig till sjukhusimamverksamhet. Sedan år 2004 finns en avsiktsförklaring som innebär att FSR även har uppdraget att bistå de muslimska församlingarna i beredningen av projekt som syftar till att inrätta sjukhusimamtjänster.

Bidrag utgår för lokala sjukhuspastorer, präster, diakoner, ordenssystrar och imamer. I genomsnitt täcker bidraget idag cirka 25 % av kostnaden för en medarbetare. Resterande del av kostnaden bärs upp av de lokala församlingarna. Det är mycket betungande för församlingarna att bära den ökade egeninsatsen, varför flera tjänster har omvandlats från heltidstjänster till deltidstjänster. Från 2004 fram till idag har drygt 30% av tjänsterna minskats med 20 – 50%. Detta drabbar bland annat beredskapen under kvällar och helger, något som är en viktig del av verksamheten. Går man tillbaka till 1990-talet så täckte statsbidraget kring 50% av kostnaden. Den stora egeninsatsen är också ett hinder för flera av invandrarsamfunden, trots att bidragsnivån ofta är högre i det initiala skedet av en tjänst.

Sedan 2006 har bidrag beviljats för en deltidstjänst som sjukhusimam vid Skaraborgs sjukhus i Skövde. Vid halvårsskiftet 2008 tillsattes tre koordinatörstjänster för den muslimska verksamheten om vardera 25 % i Stockholm, Göteborg och Örebro. Det främsta ansvaret för dessa koordinatörer är att vara kontaktlänkar till sjukhusen och

samordna imamer från olika församlingar som kan kallas in vid behov. I Göteborg har den Ortodoxa Samarbetskommittén utvecklat en deltidstjänst för en ortodox präst. Tjänsten är gemensam för de ortodoxa och österländska kyrkorna. Tjänsten tillsattes i mitten av 2007. Under 2011 planeras att tillsätta en deltids ortodox (Syrisk ortodox) sjukhuspräst i Linköping.

Det är angeläget att de samfund som huvudsakligen betjänar invandrare på ett allt tydligare sätt kan innefattas i den andliga vården inom sjukvården. Samtidigt är det helt tydligt att samspelet med och stödet från sjukhuskyrkans medarbetare är viktigt i det inledande skedet. Detta utgör ett bidrag till det viktiga integrationsarbete som pågår i vårt samhälle. Därför är det mycket angeläget att medel kan avsättas för en utveckling av verksamheten och att integreringen av dessa samfunds medarbetare inte sker på bekostnad av tjänsterna som i nuläget finns inom sjukhuskyrkan. De muslimska koordinatörstjänsterna har finansierats i särskild ordning men finansieras nu inom ramen för årets avsatta medel.

Noterbart är att personal inom sjukvården i allt högre grad efterfrågar tjänster från företrädare för den andliga vården i sjukvården, bland annat gäller det handlednings- och avlastningssamtal.

För 2011 har nämnden fördelat 5.100.000 kr. som bidrag till andlig vård inom sjukvården. Beloppet inbegriper även muslimsk verksamhet.

En uppräknig av bidraget är angeläget. För år 2012 föreslås en uppräknig med 30 % vilket skulle innebära ett anslag på, avrundat, 6.630.000 kr.

6.2.3 Sammanfattning, Verksamhetsbidrag

Behovet av bidrag till teologisk utbildning vid de angivna högskolorna/seminarierna bedöms till 1.200.000 kr.

Bidragsbehovet för den andliga vården inom sjukvården beräknas till 6.630.000 kr.

Totalt bedömer SST bidragsbehovet för verksamhetsbidrag till 7.830.000 kr.

6.3 Projektbidrag

6.3.1 Lokalbidrag

Lokalbidrag får enligt förordningen beviljas för att skaffa lokaler genom nybyggnad eller köp, bygga om eller rusta upp församlingens lokaler och anpassa församlingens lokaler för handikappade.

Anslaget för lokalbidrag beskars kraftigt 1997 till storleksordningen 2.500.000.

Riksdagen framhöll då att det var en tillfällig sänkning av bidraget. SST beslutade i den situationen att endast utlysa bidrag till handikappanpassning av gudstjänstlokaler.

Nivån på anslaget har kvarstått sedan dess och SST har begränsat lokalbidraget till bidrag för handikappanpassning. Vid ansökningstidens utgång 2010 hade 58

ansökningar om bidrag inkommit, varav 38 beviljats bidrag. 13 ansökningar har överförts till 2011. Vid ansökningstidens slut 2011 hade ytterligare 57 ansökningar inkommit.

Under tidigare budgetår har lokalbidrag beviljats enligt följande:

År	Antal beviljade bidrag	Beviljat bidrag	Produktionskostnad
1992/93	113	26.819.000	376.286.000
1993/94	194	47.542.000	252.726.000
1994/95	232	39.986.000	219.497.000
1995/96 *	120	12.171.000	122.660.000
1997 **	71	3.737.000	****
1998 **	78	4.485.000	****
1999 ***	59	3.920.000	****
2000***	57	3.563.000	****
2001 **	40	2.452.000	****
2002 ***	47	2.684.000	****
2003 **	62	2.751.000	****
2004 **	57	3.494.000	****
2005 **	37	2.272.000	****
2006 **	44	2.520.000	****
2007 **	37	2.219.000	****
2008 **	36	2.598.000	****
2009 **	33	2.357.000	****
2010 **	38	2.418.000	****
Totalt	1.315	165.536.000	

* 18 månader

** Endast bidrag till handikappanpassning av gudstjänstlokaler.

*** Bidrag till handikappanpassning, samt ett fåtal lokalbidragsprojekt.

**** Produktionskostnaderna redovisas ej p.g.a. svårigheter med jämförelsematerial.

Under perioden 1992/93 - 1995/96 har lokalbidraget i genomsnitt varit drygt 30.000.000 kr per år och produktionskostnaderna ca 240.000.000 kr per år. En viss del av bidraget har erhållits av sysselsättningskäl. Fr.o.m. 1997 är alltså anslaget för lokalbidrag betydligt lägre.

Kyrkobyggnadens betydelse har belysts i flera utredningar under 1990-talet. I 1993 års samlingslokalutrednings betänkande, **Mycket Under Samma Tak**, SOU 1994:32 som speciellt behandlar bidragen från SST, framhålls att behovet av gudstjänstlokaler är grundläggande för trossamfundet. I utredningen som till stor del fortfarande är aktuell betonas invandrarsamfundets behov av gudstjänstlokaler vid etablering på nya orter och vid konsolidering av församlingar, handikappanpassning av gudstjänstlokaler, samt frikyrkornas behov av att underhålla sina gudstjänstlokaler.

2003 överlämnades utredningen **Allmänna samlingslokaler** – demokrati, kultur, utveckling, SOU 2003:118 till regeringen. SST har därefter yttrat sig över utredningen och framhåller då bl.a. behovet av olika typer av samlingslokaler och statligt stöd till lokaler. Särskilt framhålls att stödet till trossamfundets lokaler bör utvecklas.

Fr.o.m. 2002 återinfördes ett statsbidrag till Svenska kyrkan för underhåll av kulturhistoriskt värdefull egendom. Bidrag har tidigare lämnats ur den då statliga Kyrkofonden. För 2011 är bidraget 460.000.000 kr. Lokalbidragen till trossamfund har vidare ofta jämförts med bidragen till Allmänna samlingslokaler. Detta bidrag har under de senaste åren höjts med 10.000.000 kr till ca 30.000.000 kr.

Ytterligare en bidragsgivare för lokaler är Allmänna arvsfonden. Under 2008 gjordes en utvärdering av Arvsfondens stöd till lokaler 1994 – 2006, "Rum för idealism", (Arvsfonden november 2008). Stödet för lokaler var i början av perioden omfattande men minskade sedan drastiskt för att i slutet av perioden öka igen. Se sid. 3, 34 – 35.

Under början av 2011 har en debatt förekommit i flera medier kring främst "invandrarsamfundets" gudstjänstlokaler. Civil- och bostadsminister Stefan Attefall skriver i Expressen i slutet av januari: *"Jag tror i stället att en nyckel till lyckad integration är att ge människor som invandrar till Sverige möjligheten att finna en trygghet här genom sin kultur och religion, utan att detta ständigt ifrågasätts. Att hitta det trygga och hemvanda via sin religion och därifrån hitta ingångar till det svenska samhället måste uppmuntras. Religiösa gudstjänstlokaler, så som kyrkor och moskéer, har en viktig roll som trygghetsbärare och samlingsplats. I dag finns ett problem i att många samfund inte har råd med egna gudstjänstlokaler som passar deras behov, särskilt bland församlingar som naturligt inte har etablerade lokaler att söka sig till i Sverige. Vi behöver därför överväga hur statens stöd till kyrkor och samfund bör utformas så att behovet av gudstjänstlokaler kan mötas."*

Nämnda förändringar och debatt om bidrag till lokaler motiverar att lokalbidraget inte enbart återgår till 1997-års nivå utan för att möta de allt växande behov av gudstjänstlokaler runt om i landet höjs rejält.

Handikappanpassning av offentliga lokaler har aktualiserats i regeringens proposition "Från patient till medborgare – en nationell handlingsplan för handikappolitiken", prop. 1999/2000:79. I propositionen framhåller regeringen under punkt 7.1 Offentlig miljö följande: "Enkelt åtgärdade hinder mot tillgängligheten och användbarheten för personer med nedsatt rörelse- eller orienteringsförmåga bör vara åtgärdade före utgången av år 2010 i befintliga lokaler dit allmänheten har tillträde och på befintliga allmänna platser." Ambitionen i propositionen bör även innebära en förstärkning av bidraget för handikappanpassning av gudstjänstlokaler.

Under 2010 har regeringen uppdragit åt HANDISAM att sammanställa ett underlag för kommande strategi för genomförandet av handikappolitiken under en femårsperiod. Arbetet beräknas vara klart under våren 2011 och regeringen kommer då att presentera en slutgiltig handlingsplan.

Behovet av bidrag för handikappanpassning av lokaler kvarstår vilket också motiverar en höjning av anslaget.

Baserat på erfarenheter från tidigare år och nämndens kontakter med församlingar bedöms behovet av lokalbidrag som stort. Det "ordinarie" lokalbidraget bör i tanke på ökande behov, kostnadsökningar m.m. hamna på 20.000.000 kr. Om anslaget inte kan höjas till nämnda nivå redan år 2012 skulle det kunna höjas stegvis under två år.

Då byggprojekten till största delen är skattepliktiga torde anslaget inte utgöra någon reell kostnad för staten. Arbetsgivaravgifter och moms på byggprojekten är inkomstkällor för staten vilka överstiger nivån på bidraget.

6.3.2 Etableringsbidrag

Projektbidrag för etablering kan lämnas till ett trossamfund eller en församling som huvudsakligen betjänar till landet invandrade trosbekännare.

Flera av invandrarsamfunden, speciellt de islamiska, har under de senaste åren etablerat verksamhet på nya platser i landet. Nyetableringen fortsätter och etableringsbidraget ger församlingarna ekonomiska möjligheter för fortsatt etablering. Även andra trossamfund, framför allt kristna har haft invandring från framför allt Irak vilket ställer krav på etablering av ny verksamhet på nya orter.

För år 2011 har 615.000 kr beviljats och reserverats för ändamålet. SST bedömer bidraget som angeläget och föreslår att 750.000 kr beräknas för år 2012.

6.3.3. Bidrag för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige

Projektbidrag får lämnas för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige. Frågan om utbildning av funktionärer är aktuell inom invandrarsamfunden. Flertalet av dessa samfunds religiösa ledare kommer från annat land än Sverige och har oftast inte en svensk utbildning. Behovet av att utbilda ledare som vuxit upp i Sverige har framhållits av flera av invandrarsamfunden. Rekryteringssvårigheter föreligger dock varför bidragsbehovet inte blir särskilt stort.

Nämnden noterar att under året har en statlig utredning om svensk imamutbildning överlämnats till Regeringen (SOU 2009:52 Staten och imamerna). Något ställningstagande har ännu inte skett.

För år 2011 har SST beräknat behovet till 100.000 kr.

Den utbildning av kassörer inom de islamiska församlingarna som bedrivits de senaste åren har uppfattats som mycket positiv. En fortsättning och ev. utvidgning till närliggande områden är önskvärd. Det finns även behov av nya former för dialog, eventuellt i kombination med utbildning/fortbildning. Kostnaden kan uppskattas till 150.000 kr.

Sammantaget beräknas behovet av medel för utbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner till 250.000 kr.

6.3.4 Sammanfattning, Projektbidrag

Lokalbidrag bör få en nivå på 20.000.000 kr.

Behovet av etableringsbidrag bedöms till 750.000 kr.

Bidragsbehovet för utbildning och fortbildning av funktionärer i trossamfund som saknar egna utbildningsinstitutioner i Sverige beräknas till 250.000 kr.

Totalt bedömer SST bidragsbehovet för projektbidrag till 21.000.000 kr.

7. ANSLAGSBEHÅLLNING

Anslag 9:1

Det balanserade underskottet 2010 på 164.000 kr har i huvudsak uppkommit genom merkostnader i samband med byte av generalsekreterare. Det balanserade underskottet från 2010 beräknas kunna minskas eller arbetas bort varför behov av någon utökad anslagskredit ej torde föreligga.

Anslag 9:2

Inom ramen för de medel som ställts till SST:s förfogande beslutar SST om tilldelning av projektbidrag. Utbetalning av beviljade bidrag sker efter rekvisition. Som underlag för rekvisitionen skall bidragsmottagaren redovisa sina faktiska kostnader. Beviljat bidrag är preliminärt till dess att bidragsmottagaren gjort slutredovisning som godkänts. Systemet får emellertid till effekt att det vid budgetårets slut finns ett antal beviljade, icke rekvirerade och utbetalade, bidrag. Rutinen ger **god säkerhet** för att bidragen endast utbetalas för projekt som genomförs. Rutinen har funnits sedan 1970-talet och det är SST:s uppfattning att detta är *en mycket ändamålsenlig utbetalningsrutin med en inbyggd kontrollfunktion*.

I Kulturdepartementets regleringsbrev för Boverket, Ku2010/2028/SAM, angående stöd till icke-statliga kulturlokaler får Boverket som står i samma situation som SST, disponera ett anslagssparande som överstiger 3 % av anslaget för att finansiera tidigare års åtaganden. ***Vad gäller projektbidragen, särskilt lokalbidraget, önskar SST på samma sätt som Boverket få göra ett större anslagssparande än 3 %.***

Av SST:s årsredovisning för 2010 framgår på sid. 15 (lokalbidrag), sid. 16 (etableringsbidrag) och sid. 17 (särskilt utbildningsbidrag) att SST vid årets slut hade följande beviljade, icke utbetalade, bidrag:

Lokalbidrag *	2.375.000 kr
Etableringsbidrag	153.900 kr
Utbildningsbidrag	16.000 kr
Summa	2.544.900 kr

* av lokalbidraget är 29.400 kr beslutade före sekelskiftet och 2.345.600 kr efter sekelskiftet

Av medlen för senare utbetalning utgörs 1.016.000 kr av anslag beviljade 2010, således 2,1 % av anslaget. SST vill fästa regeringens uppmärksamhet på detta förhållande och förutsätter att bidragen kan utbetalas då projekten godkänts.

Sundbyberg den 18 februari 2011

NÄMNDEN FÖR STATLIGT STÖD TILL TROSSAMFUND

Åke Göransson
Generalsekreterare

Statistiska uppgifter

Antal bidragsgrundande personer (betjänade) i trossamfund relaterade till SST

Samfund	2009	2008	Skillnad
Anglikanska kyrkan	3 160	3 000	+ 160
ELM - Bibeltrogna Vänner	3 051	3 164	- 113
Estniska evangelisk-lutherska kyrkan	4 950	4 950	0
Lettiska evangelisk-lutherska kyrkan	2 048	2 030	+ 18
Evangeliska Fosterlandsstiftelsen	46 173	44 080	+ 2 093
Frälsningsarmén	14 826	17 398	- 2 572
Islamiska församlingar	110 000	110 000	0
Judiska församlingarna	8 673	9 472	- 799
Metodistkyrkan	6 259	6 555	- 296
Evangeliska Frikyrkan	49 030	49 127	- 97
Ortodoxa och österländska kyrkor			
- Armeniska ortodoxa kyrkan	-	2 000	- 2 000
- Bulgariska ortodoxa kyrkan	800	-	+ 800
- Eritreanska ortodoxa kyrkan	2 745	2 623	+ 122
- Estniska ortodoxa kyrkan	-	-	-
- Etiopiska ortodoxa kyrkan	3 105	3 020	+ 85
- Finska ortodoxa kyrkan	1 500	1 500	0
- Grekisk ortodoxa kyrkan	17 500	17 500	0
- Koptiska ortodoxa kyrkan	1 650	1 650	0
- Makedoniska ortodoxa kyrkan	6 000	6 000	0
- Rumänska ortodoxa kyrkan	5 755	6 105	- 350

- Ryska ortodoxa kyrka	1 500	1 500	0
- Serbiska ortodoxa kyrkan	26 343	26 343	0
- Svenska ortodoxa prostriet	2 157	2 115	+ 42
- Syrisk ortodoxa kyrkan	42 212	40 649	+ 1 563
- Österns assyriska kyrka	5 951	5 506	+ 445
Pingströrelsen	118 266	121 545	- 3 279
Romersk-katolska kyrkan	93 642	89 959	+ 3 683
Sjundedags Adventistsamfundet	3 922	3 868	+ 54
Svenska Alliansmissionen	22 427	23 335	- 908
Svenska Baptistsamfundet	29 910	29 212	+ 698
Svenska Missionskyrkan	109 418	115 999	- 6 581
Sveriges Buddhistiska Samarbetsråd	6 173	5 964	+ 209
Ungerska Protestantiska kyrkan	5 379	5 369	+ 10
Totalt	754 525	761 538	- 7 013

Fr.o.m. 2000 är Danska, Norska och Isländska kyrkorna i Sverige bidragsberättigade genom SST. Dessa kyrkor är i stor utsträckning "sjömanskyrkor". Några statistiska uppgifter från dessa kyrkor redovisas tills vidare inte.

Statistikuppgifterna från samfunden har mycket olika karaktär. Bakom flertalet av uppgifterna ligger en noggrann redovisning från samfunden. En del uppgifter är dock mer osäkra och har bearbetats av SST:s Analysgrupp. Dessa uppgifter redovisas i kursiv stil.